

DE SYV KOOPERATIVE
PRINCIPPER

Indledning

I 1844 satte en gruppe arbejdere i den engelske by Rochdale sig ned og formulerede syv principper for, hvordan en virksomhed kunne være til nytte både for sig selv og for medlemmerne.

Centralt for det, som senere skulle blive kendt som de kooperative principper, var, at virksomheden skulle være medlemsejet, ledelsen skulle være demokratisk, eventuelt dividende skulle fordeles til medlemmerne, og medlemmerne skulle uddannes, så de kunne gavne udviklingen af virksomheden. Således blev de kooperative principper formuleret.

I dag ligger principperne til grund for de værdier, som moderne kooperative virksomheder og organisationer verden over, bliver drevet efter.

Hele andelsbevægelsen og hele den kooperative bevægelse i Danmark bygger på de syv kooperative principper. Det samme gør sig gældende på verdensplan, hvor omkring en milliard mennesker, der er medlemmer af kooperativer, driver virksomhed på de syv kooperative principper.

De syv kooperative principper betragtes som den kooperative bevægelses allervigtigste fundament.

DE SYV KOOPERATIVE PRINCIPPER

1. Frit og ligeværdigt medlemskab

2. Demokratisk medlemskontrol

3. Medlemmernes økonomiske deltagelse

4. Selvstændighed og uafhængighed

5. Uddannelse, oplysning og information

6. Samarbejde mellem kooperativer

7. Interesse for samfundet

1. FRIT OG LIGEVÆRDIGT MEDLEMSKAB

Kooperativer er frivillige organisationer, der er åbne for alle, som vil benytte sig af deres ydelser, og som er villig til at bidrage aktivt til udviklingen af organisationen uden hensyn til køn, social status, etnisk baggrund og politisk eller religiøs overbevisning.

FRIE BØRNEHAVER OG FRITIDSHJEM

Børnehaver og fritidshjem er centrale institutioner i et velfungerende velfærdssamfund. I mere end 50 år har forældre og pædagoger i fællesskab bygget og drevet uafhængige og selvstændige institutioner over alt i Danmark.

Der er i dag mere end 400 frie og uafhængige børnehaver og fritidshjem i Danmark. De er organiseret i fællesskabet Frie Børnehaver og Fritidshjem, der siden 1937 har fungeret som en paraplyorganisation for de frie og uafhængige børnehaver og fritidshjem.

I de frie børnehaver og fritidshjem arbejder forældre og pædagoger sammen om rammerne for børnenes hverdag, så den pædagogiske kvalitet hele tiden udvikles, og børnene får mulighed for at vokse op som frie, demokratiske og sunde individer.

I Frie Børnehaver og Fritidshjem har man i alle årene arbejdet for uafhængige institutioner, der er åbne for alle børn og forældre, uafhængigt af deres etniske baggrund eller religion, og hvor børnene kan udvikle sig uafhængigt af politisk påvirkning.

2. DEMOKRATISK MEDLEMSKONTROL

Kooperativer er demokratiske organisationer, der kontrolleres af sine medlemmer. Medlemmerne deltager aktivt i at fastlægge politikker og træffe beslutninger. Valgte repræsentanter står til ansvar overfor medlemmerne. I primære kooperative virksomheder og organisationer har medlemmerne lige stemmeret (et medlem - én stemme), og kooperativer på andre niveauer er også demokratisk organiseret.

KNOWLEDGEWORKER

KnowledgeWorker blev stiftet i 2012 og har i dag 13 andelshavere, der betegner virksomheden som et kooperativt arbejdsnetværk for mennesker med meget forskellig uddannelsesmæssig baggrund. KnowledgeWorkers er kreative problemløsnere, der arbejder med alt lige fra udvikling af delebilsordning til projekter om at nedbringe energiforbrug i bygninger.

KnowledgeWorker udlever den kooperative tanke. Andelshaverne har udtænkt og skabt virksomheden i overensstemmelse med princippet om, at en virksomhed er demokratisk styret af medarbejderne. Alle i KnowledgeWorker tager aktivt del i beslutningstagningen omkring virksomhedens værdier og fremtidige strategier. Alle beslutninger i virksomheden tages på uge- og kvartalsmøder, hvor medarbejderne mødes for sammen at tage stilling til fx optagelse af nye medlemmer, uddelegering af arbejdsopgaver eller prioritering af ressourcer. De overordnede retningslinjer fastlægges to gange årligt, hvor samtlige medarbejdere indkaldes til generalforsamling.

Virksomheden er en dynamisk organisation med et stærkt demokrati, hvor medlemmernes interesser altid kommer i første række. Medlemmerne bruger deres stemmeret, både når det drejer sig om væsentlige ændringer, der berører udviklingen af virksomheden, og når der skal træffes fælles beslutninger. Det sikrer demokratiet.

3. MEDLEMMERNES ØKONOMISKE DELTAGELSE

Medlemmerne bidrager på en retfærdig måde til og kontrollerer kooperativets økonomi på demokratisk vis. Hele eller dele af den indskudte kapital tilhører kooperativets fællesformue. Medlemmerne modtager sædvanligvis kun begrænset udbytte for deres bidrag til kapitalen, som er betingelsen for deres medlemskab. Medlemmerne disponerer overskuddet til følgende formål: at udvikle den kooperative virksomhed ved yderligere konsolidering af egenkapitalen; at tilgodese medlemmerne ved at udbetale dividende i forhold til transaktioner; eller til at støtte aktiviteter, der er vedtaget af medlemmerne.

ARBEJDERNES LANDSBANK

Arbejdernes Landsbank er etableret i 1919 i skyggen af 1. verdenskrig, hvor økonomisk spekulation, uro og usikkerhed herskede, så danskerne havde brug for en bank, som kunne tilbyde ordentlige og billige lånemuligheder.

I dag hører Arbejdernes Landsbank til blandt de 10 største banker i Danmark med over 1.000 ansatte, mere end 250.000 kunder og en egenkapital på over 4 mia. kr.

I Arbejdernes Landsbank er økonomisk ansvarlighed helt konkret. Den ansvarlige bankdrift betyder blandt andet, at banken har besluttet, at den altid skal have en likviditet, der er mindst 100 procent højere end det fastsatte lovkrav. Det giver banken en betydelig bedre solvens og likviditet end andre pengeinstitutter, og ruste den og kunderne mod turbulens i den omgivende samfundsøkonomi.

Samtidig går banken stik modsat andre banker. Hvor andre banker nedlægger deres filialer og afskediger medarbejdere, investerer Arbejdernes Landsbank i oprettelsen af nye filialer, så bankens kunder altid kan møde en lokal bankrådgiver.

Investeringen i et tæt forhold mellem banken og dens kunder er god investering. Den personlige rådgivning skaber tryghed og sikre kunderne en sund økonomi. Investeringen betyder samtidig, at Arbejdernes Landsbank seks år i træk er blevet kåret som banken med de mest tilfredse kunder i Danmark og får stadig flere kunder.

4. SELVSTÆNDIGHED OG UAFHÆNGIGHED

Kooperative virksomheder er selvstændige og uafhængige organisationer, som styres af medlemmerne. Indgåes der aftaler med andre organisationer, herunder offentlige myndigheder eller rejses der kapital fra eksterne investorer, sker det på vilkår, der sikrer medlemmerne demokratisk styring og kontrol og bevarer kooperativets uafhængighed og andlefrihed.

RABOTNIK

Rabotnik blev stiftet i 2009 og er en medarbejderejet design- og kommunikations-virksomhed. Mange nye andelshavere er kommet til i takt med virksomhedens vækst i de senere år.

Selvstændighed og uafhængighed er nøgleordene for medarbejderne, idet de nærer et dybtfølt ønske om at have handlefrihed til at forandre verden ved hjælp af ord og billeder. De er heller ikke bange for at vise, hvor de står og hvem de er, både som mennesker og som organisation.

Medlemmerne skabte deres fælles virksomhed for at få frihed til at samarbejde og løse opgaver selvstændigt og uafhængigt og dermed give plads til anderledes ideer og skæve vinkler. Friheden betyder også, at medlemmerne selv kan vælge at udføre pro-bono arbejde.

Ambitionen om selvstændighed og uafhængighed kommer også bl.a. til udtryk i de mange forskelligartede opgaver, de udfører. Eksempelvis står Rabotnik for lanceringen af danske og internationale aviser som Arbejderen og Sermitsiaq og kampagner for danske fagforeninger og Selvstyret i Grønland. Den viser sig endvidere ved, at medarbejderne har formået at skabe en arbejdsplads, der er uafhængig af institutioner og politiske interesser.

5. UDDANNELSE, OPLYSNING OG INFORMATION

Kooperative virksomheder stiller uddannelse og viden til rådighed for medlemmerne, valgte repræsentanter, ledere og ansatte sådan, at de kan bidrage effektivt til udviklingen af deres virksomheder. Kooperative virksomheder oplyser offentligheden – især unge og meningsdannere – om forskelle og fordele ved den kooperative virksomhedsform.

CHRISTIANSEN & ESSENBÆK A/S

Christiansen & Essenbæk A/S blev grundlagt i 1971 og beskæftiger mere end 125 medarbejdere. I dag er entreprenørvirksomheden en af de førende indenfor beton- og brorenovering og injektion. Det har altid været vigtigt for virksomheden at skabe en ansvarlig forretning, hvor medarbejdernes uddannelse er i centrum.

Hos C&E ved alle, at det er medarbejderne, der leverer virksomhedens resultater. Derfor arbejder virksomheden med uddannelse og kompetenceudvikling på alle niveauer og på flere fronter. I det prisvindende "Trivsel - 360 grader" og det innovative projekt "BygOp!", har der bl.a. været IT- og danskundervisning for ordblinde, uddannelse af timelønnede "sjakrepræsentanter", individuelt tilrettelagt kost- og livsstilsvejledning samt motionsprogram og den virkelighedsnære træning i bygge- og teamledelse. Fælles for samtlige uddannelsesaktiviteter er, at de foregår i arbejdstiden.

Vigtigst af alt er, at uddannelse ikke ses som en enkeltmandspræstation. Uddannelse tages sammen med kollegaerne, hvilket skaber et bedre fællesskab og en større ansvarsfølelse over for hinanden og organisationen. Man ser ikke uddannelse som en investering i den enkelte medarbejder, men som en investering i virksomhedens udvikling.

6. SAMARBEJDE MELLEMLER KOOPERATIVER

Kooperative virksomheder varetager medlemmernes interesser og fremmer den kooperative bevægelse mest effektivt igennem samarbejde i lokale, regionale, nationale og internationale organisationer.

DE KOOPERATIVE FÆLLESRÅD

Mange lokale samfund føler sig i dag løsrevet fra et mere centraliseret og fjernt demokrati. De kooperative fællesråd er netværk af engagerede kooperative virksomheder, der er stærkt forankrede i det lokale samfund, de lever i.

Fællesrådenes arbejde består primært i at fremme det kooperative idégrundlag og i at varetage de lokale kooperative virksomheders interesser i lokalsamfundet. Fællesrådene hjælper desuden med at etablere nye kooperative virksomheder ved at bistå med råd og vejledning for dem, som ønsker at grundlægge nye kooperative virksomheder i lokalområdet. Fællesrådene arbejder desuden målrettet på at etablere lærepladser til unge gennem et samarbejde mellem kooperative virksomheder og kommunen. Et eksempel er projektet *Lejling – Lej en lærling*, som skal skaffe praktikpladser til lærlinge ved at udnytte fællesrådenes ekspertise og netværk og dermed øge mængden af lærepladser.

På den måde gør fællesrådene de kooperative virksomheder synlige gennem samarbejde med lokale og regionale organisationer. I sidste ende betyder det, at de kooperative virksomheder og deres medlemmer får mulighed for at få indflydelse på udviklingen af lokalområdet.

7. INTERESSE FOR SAMFUNDET

Kooperative virksomheder arbejder for en bæredygtig udvikling af lokalsamfundet gennem politikker vedtaget af medlemmerne.

MERKUR ANDELSKASSE

I 1982 grundlagde en lille gruppe ildsjæle i Hjørring en lånekasse, der kunne stille kapital til rådighed for lokale projekter, bl.a. indenfor omstillingen til bæredygtig landbrugsproduktion. I dag er lånekassen vokset til Merkur Andelskasse med næsten 5.000 andelshavere, 75 medarbejdere, 30.000 kunder og et kapitalgrundlag på over 240 mio. kr. – men det værdimæssige grundlag for banken er stadig det samme.

Merkur Andelskasse arbejder med et klart værdisæt i forhold til bankvirksomhed, omverden og bæredygtighed. Banken drives med det formål, at det enkelte menneske skal have muligheden for at udvikle sine evner, at alle mennesker behandles ligeværdigt, og produktion og forbrug tager hensyn til menneske, natur og miljø.

Det viser sig i bankens investerings- og udlånspolitik, der har fokus på investering og udlån i forhold til eksempelvis uddannelsesinstitutioner, bo- og arbejdsfællesskaber, økologisk fødevarerproduktion, bæredygtigt byggeri og vedvarende energi. Samtidig betjener andelskassen et stort antal privatkunder i forhold til hverdagens behov for rådgivning og bankydelser.

Andelskassen er ganske vist vokset betydeligt, siden den blev grundlagt i Hjørring, men man driver stadig banken ud fra det kooperative princip om, at alle andelshaverne har én stemme hver på den årlige generalforsamling.

DE SYV KOOPERATIVE PRINCIPPER

1. FRIT OG LIGEVÆRDIGT MEDLEMSKAB

Kooperativer er frivillige organisationer, der er åbne for alle, som vil benytte sig af deres ydelser, og som er villig til at bidrage aktivt til udviklingen af organisationen uden hensyn til køn, social status, etnisk baggrund og politisk eller religiøs overbevisning.

2. DEMOKRATISK MEDLEMSKONTROL

Kooperativer er demokratiske organisationer, der kontrolleres af sine medlemmer. Medlemmerne deltager aktivt i at fastlægge politikker og træffe beslutninger. Valgte repræsentanter står til ansvar overfor medlemmerne. I primære kooperative virksomheder og organisationer har medlemmerne lige stemmeret (et medlem - én stemme), og kooperativer på andre niveauer er også demokratisk organiseret.

3. MEDLEMMERNES ØKONOMISKE DELTAGELSE

Medlemmerne bidrager på en retfærdig måde til og kontrollerer kooperativets økonomi på demokratisk vis. Hele eller dele af den indskudte kapital tilhører kooperativets fællesformue. Medlemmerne modtager sædvanligvis kun begrænset udbytte for deres bidrag til kapitalen, som er betingelsen for deres medlemskab. Medlemmerne disponerer overskuddet til følgende formål: at udvikle den kooperative virksomhed ved yderligere konsolidering af egenkapitalen; at tilgodese medlemmerne ved at udbetale dividende i forhold til transaktioner; eller til at støtte aktiviteter, der er vedtaget af medlemmerne.

4. SELVSTÆNDIGHED OG UAFHÆNGIGHED

Kooperative virksomheder er selvstændige og uafhængige organisationer, som styres af medlemmerne. Indgås der aftaler med andre organisationer, herunder offentlige myndigheder eller rejses der kapital fra eksterne investorer, sker det på vilkår, der sikrer medlemmerne demokratisk styring og kontrol og bevarer kooperativets uafhængighed og handlefrihed.

5. UDDANNELSE, OPLYSNING OG INFORMATION

Kooperative virksomheder stiller uddannelse og viden til rådighed for medlemmerne, valgte repræsentanter, ledere og ansatte sådan, at de kan bidrage effektivt til udviklingen af deres virksomheder. Kooperative virksomheder oplyser offentligheden – især unge og meningsdannere – om forskelle og fordele ved den kooperative virksomhedsform.

6. SAMARBEJDE MELLEM KOOPERATIVER

Kooperative virksomheder varetager medlemmernes interesser og fremmer den kooperative bevægelse mest effektivt igennem samarbejde i lokale, regionale, nationale og internationale organisationer.

7. INTERESSE FOR SAMFUNDET

Kooperative virksomheder arbejder for en bæredygtig udvikling af lokalsamfundet gennem politikker vedtaget af medlemmerne.

KOOPERATIONEN

Reventlowsgade 14, 2. • 1651 København V

Tlf.: 33 55 77 30 • kontakt@kooperationen.dk • www.kooperationen.dk